

INFOSHEET: DE KRACHT VAN LEERLINGBEMIDDELING

Leerlingbemiddeling is een aanpak voor scholen waarbij leerlingen als onpartijdige bemiddelaar conflicten oplossen. In deze infosheet leest u wat met leerlingbemiddeling kan worden bereikt en hoe het werkt. In het 'Handboek Leerlingbemiddeling, het instrument in de praktijk' (CCV, 2010) staat de aanpak uitvoerig beschreven.

LEERLINGBEMIDDELING

Leerlingbemiddeling is een uit Amerika afkomstige methode waarbij conflicten tussen leerlingen niet door een docent maar door de ruziemakers zelf wordt opgelost. Dit gebeurt met behulp van getrainde en onafhankelijke leerlingen als bemiddelaar.

De ruziënde leerlingen vertellen hun verhaal en komen zelf met een oplossing. Het conflict krijgt zo een voor alle partijen aanvaardbare oplossing en de relatie tussen de leerlingen blijft in stand of wordt zelfs beter. Leerlingbemiddelaars zijn daarbij verantwoordelijk voor het verloop van het proces, niet voor de oplossing.

Met de invoering van leerlingbemiddeling worden scholen volgens Amerikaans onderzoek aantoonbaar veiliger, hebben docenten meer tijd voor lesgeven en ontwikkelen leerlingen hun sociale vaardigheden.

"Het is toch anders of een leraar je aanspreekt bij een ruzie of dat een leeftijdgenoot dat doet. Wij kunnen ook geen straf uitdelen of zo. We proberen vooral dat onze leeftijdgenoten anders met verschillen en zo omgaan." (leerlingbemiddelaar Vmbo-school)

DOEL EN KENMERKEN LEERLINGBEMIDDELING

Leerlingbemiddeling vergroot de sociale veiligheid op school en bevordert de zelfredzaamheid en sociale vaardigheden van leerlingen. Ook versterkt deze methode de sociale cohesie op school.

Het doel van leerlingbemiddeling is onder andere:

- het voorkomen van spanningen en escalaties;
- het weghalen van mogelijke frustraties;
- de leerlingen confronteren met elkaars pijn, angst en/of woede;
- de leerlingen inzicht geven in de gevolgen van gedrag.

Conflicten die zich lenen voor leerlingbemiddeling liggen op het gebied van onder andere relaties (verkeringen en 'afgepakte' vriendjes), roddelen, vernieling, bekladding en vooroordelen in bijvoorbeeld cultuur, achtergrond en geaardheid. Conflicten die zich niet lenen voor leerlingbemiddeling zijn feiten waarbij de wet is overtreden.

Kenmerken van leerlingbemiddeling zijn:

- de bemiddelaars zijn neutraal, ze geven geen adviezen en oordelen niet;
- de onderlinge relatie van de ruziemakers staat centraal;
- leerlingbemiddeling vervangt geen sancties of zorg.

HOE WERKT LEERLINGBEMIDDELING?

Ruziënde leerlingen zijn soms emotioneel en vinden het moeilijk om te praten. Ook zijn ze bang om het onderspit te delven. Bemiddeling biedt deze leerlingen een veilige omgeving omdat de bemiddelaars onpartijdig zijn. De bemiddelaars bemoeien zich niet met de inhoud van het conflict. Ze zijn alleen verantwoordelijk voor het proces en de manier waarop met elkaar wordt gesproken.

De spelregels van leerbemiddeling zijn: vrijwilligheid, elkaar laten uitspreken, geen grof taalgebruik en vertrouwelijkheid.

"Leerlingen voelen elkaar aan en begrijpen elkaar beter. Hierdoor kunnen leerlingen in feite beter ruzies oplossen dan docenten." (leerkracht Lyceum)

De bemiddeling bestaat uit een aantal stappen. Belangrijk is dat de ruziemakers eerst afkoelen en instemmen met de spelregels, voordat het bemiddelingsgesprek begint. De bemiddelaars stellen de ruziemakers gerichte vragen over het conflict, maar ook over de gedachten en gevoelens van de leerling. Alle partijen krijgen de gelegenheid rustig hun verhaal te vertellen.

Als het verhaal is verteld en de gevoelens zijn uitgesproken, wordt gekeken naar de 'belangen'. De bemiddelaar stelt de leerlingen vragen als:

- Wat wil jij?
- Wat vind jij belangrijk?
- Wat is jouw behoefte?

Het benoemen van het 'belang' is vaak het moment dat leerlingen voor het eerst begrip voor elkaar opbrengen. Als na het uitspreken van de gevoelens direct naar de oplossing wordt gekeken, kan het gebeuren dat de leerlingen weer in conflict komen. Het unieke van deze aanpak is juist het tot op de bodem oplossen van het conflict.

Na het boven tafel krijgen van de 'belangen', stellen de ruziemakers oplossingen voor. Er wordt uiteindelijk een oplossing gekozen waar iedereen achterstaat. Deze oplossing wordt vastgelegd en ondertekend. Na een of twee weken volgt nog een gesprek om te kijken of iedereen zich aan de afspraken houdt.

"Ik had best faalangst en was bang om dingen te zeggen. Dankzij het project durf ik nu veel meer voor mezelf op te komen." (leerlingbemiddelaar Vmbo-school)

WAAROM LEERLINGBEMIDDELING?

- Leerbemiddeling werkt preventief. Uit Amerikaans onderzoek blijkt dat scholen aantoonbaar veiliger worden. Conflicten krijgen niet de kans te escaleren.
- Ruziemakers worden gedwongen om zelf na te denken over de ruzie en hoe daarmee om te gaan.

"Leerbemiddeling is een laagdrempelige manier om aan preventie te werken." (leerkracht Basisschool)

- Leerbemiddelaars versterken hun gevoel van eigenwaarde en vinden bemiddelen in een conflict vaak spannend en leuk.
- Leraren kunnen doorverwijzen naar leerbemiddeling. Leerbemiddeling geeft de docenten meer ruimte voor datgene dat zij graag willen doen: lesgeven.
- Ruziemakers zijn meestal heel tevreden over de bemiddeling. De ervaring leert dat de oplossing die gekozen wordt langer stand houdt dan wanneer een volwassene aangeeft hoe met het conflict om te gaan.

SUCCEFACTOREN VAN LEERLINGBEMIDDELING

Het succes van leerlingbemiddeling is afhankelijk van:

- voldoende betrokkenheid en draagvlak binnen de school;
- een krachtige projectgroep;
- een goede borging van het project binnen de school;
- de helderheid van de werkwijze;
- de kwaliteit van de bemiddelaars;
- de timing van de introductie (bijvoorbeeld niet tijdens een reorganisatie, verbouwing of fusie);
- de sociale en communicatieve vaardigheden die de leerlingen op school leren;
- de mate waarin op school de participatie van leerlingen wordt bevorderd;
- het doorverwijzen door docenten;
- randvoorwaarden als tijd en ruimte.

"Het docententeam had eerst twijfels bij leerlingbemiddeling, totdat er maar liefst 78 aanmeldingen voor het bemiddelaarschap kwamen..." (coördinator leerlingbemiddeling van een grote scholengemeenschap)

INVOERING VAN LEERLINGBEMIDDELING

De volgende stappen zijn een leidraad bij de implementatie van leerlingbemiddeling:

1. Oriëntatie

In de fase van oriëntatie komen de volgende vragen aan bod:

- Waarom overweegt de school leerlingbemiddeling?
- Wat wil de school hiermee bereiken?
- Waarom wordt leerlingbemiddeling als middel ingezet?

2. Analyse

De behoefte van de school wordt nader geconcretiseerd, het draagvlak verkend en randvoorwaarden worden vastgesteld. De schoolleiding neemt een besluit over het wel of niet starten van een project leerlingbemiddeling.

3. Voorbereiding

In het kader van de continuïteit is het van belang om twee coördinatoren leerlingbemiddeling aan te stellen. De coördinatoren en leerlingen worden getraind, eventueel met behulp van een extern bureau.

4. Uitvoering

De coördinatoren stellen een plan van aanpak op. In het plan staat hoe allerlei praktische zaken geregeld worden. Ook worden afspraken gemaakt met docenten en andere personeelsleden over het doorverwijzen van ruziënde leerlingen. Het is van belang om voor een positieve beeldvorming te zorgen. In deze fase gaan de bemiddelaars aan de slag. De coördinator zorgt voor een goede registratie.

5. Evaluatie

Blijvende promotie van leerlingbemiddeling is belangrijk. Ook de continuïteit en de borging van het project zijn belangrijk. (Nieuwe) bemiddelaars moeten worden getraind of bijgeschoold. Tot slot is het van belang om leerlingbemiddeling jaarlijks te evalueren om na te gaan of de gestelde doelen zijn bereikt.

"Je lost het niet helemaal op. Dat moeten ze zelf doen. Wij kunnen daarbij helpen, door te zeggen wat de nadelen van ruzie zijn. En door te luisteren." (leerlingbemiddelaar Vmbo-school)

KOSTEN LEERLINGBEMIDDELING

Voor het opzetten van een project Leerlingbemiddeling is het inschakelen van externe expertise (procesbegeleiding) mogelijk. Andere kostenposten zijn bijvoorbeeld de trainingen voor de coördinatoren en bemiddelaars en de in te zetten promotiemiddelen.

MEER INFORMATIE

Voor vragen en/of opmerkingen kunt u contact opnemen met Frannie Herder van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) op (030) 751 6759 of via het contactformulier op de website www.hetccv.nl/leerlingbemiddeling.

Meer informatie is te vinden in het 'Handboek Leerlingbemiddeling, het instrument in de praktijk' (CCV, 2010). Via de website van het CCV is het handboek te bestellen: www.hetccv.nl/publicaties. Op deze plek kunt u het ook direct inzien en downloaden.